

Vizsga (2008. 06. 25.)

(Tudományfilozófia)

Jegyszámolás:

Minden kérdés annyi pont, ahány perc. (Összesen 80.)

0-34 = 1

35-44 = 2

45-54 = 3

55-64 = 4

65-80 = 5

1.

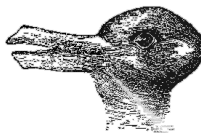
Ismertesse a jelentés verifikációs elméletét. Adjon példát olyan mondatra, amely szintaktikailag helyes, de – mondjuk Carnap szerint, feltehetően – értelmetlen, jelentés nélküli mondat. Maga érti-e ezt a mondatot? Ha igen, mit ért az alatt, hogy „érti”?

(10 perc)

2.

(A)

(B)

Miért nem használnak a fizikusok olyan részecske-detektort a laboratóriumban, amelyik nem sippantással, egy „1”-es kiírásával, fény-felvillanással, stb. jelez egy részecskét, hanem úgy, hogy ha történik detektálás, akkor az (A) ábrán látható nyulat mutatja a detektor kijelzője, ha nincs detektálás, akkor a (B) ábrán látható kacsát? Nem lehet, hogy minden detektorunk ilyen? És Kuhn szerint? Ha ilyen, akkor hogyan lehetséges tudásunk a világról bármiféle tapasztalat útján? Ha nem, akkor hogyan kell értenünk Kuhnnak azt az állítását, hogy „nincs invariáns empirikus nyelv”, amelyek segítségével a különböző elméletek összevethetők lennének?

(15 perc)

3.

Mondjon példát a következőre: Egy T természeti törvény szerint valamilyen A esemény bekövetkezéséből következik a B esemény bekövetkezése, azaz $T \& A \Rightarrow B$, mégsem mondhatjuk, hogy A oka B -nek.

(10 perc)

4.

Ismertesse David Lewis kauzalitás-definícióját! Mi az az „újrakombinálhatóság elve”? A kauzalitás szempontjából miért érdekes az, hogy hol szabjuk meg az újrakombinálhatóság határait?

4’.

Ismertesse a Quine-i konfirmációs holizmus lényegét. Mi a kapcsolata ennek Quine jelentés-holizmusához?

(10 perc)

5.

Helyesek-e a következő, kondicionális valószínűségre vonatkozó állítások:

1. $p(A|B)$ azt jelenti, hogy mekkorára változik az A esemény valószínűsége, akkor, amikor B esemény bekövetkezik.
2. $p(A|B)$ azt jelenti, hogy mekkora az A esemény valószínűsége akkor, ha a rendszer (a világ) olyan módon van preparálva (olyan állapotban van), hogy az garantálja, hogy a B esemény egy valószínűséggel bekövetkezik.

(10 perc)

7.

- A) Hogyan szól a tudományos elméletek empirikus alulde-terminációjának tézise? Állítja-e Kuhn, hogy ez a tézis igaz?
- B) Hogyan szól az elméletek inkommenzurábilításának (össze-mérhetetlenségének) tézise? Állítja-e Kuhn azt, hogy ez a tézis igaz?
- C) Összeegyeztethető-e ez a két tézis?

(15 perc)

8.

„Angol kutatók kimutatták, hogy azoknak a kismamáknak, akik a terhesség alatt sokat énekelnek, a gyerekei az átlagnál sokkal nagyobb százalékban mutatnak zenei tehetséget. Ezért a kutatók azt ajánlják, hogy gyerekeink zenei képességeinek javítása érdekében a terhesség alatt sokat énekeljünk.” Van-e valami probléma ezzel az érveléssel?

(10 perc)